

УДК 528.9

СВІТОГЛЯДНІ ОСНОВИ КАРТОГРАФІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ**Анна Мінжинер***Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ**Науковий керівник – Дмитро Ляшенко, д.г.н., доц.*

Ключові слова: картографія, світогляд, цінності, авторство, етноцентричність

Згідно уявлень багатьох філософів, «буття впливає на свідомість». Дійсно, обставини життя людей, до певної міри, впливають на їх спосіб мислення і систему цінностей. Але свідомість визначає буття набагато більше. Наші думки, віра, ціннісні орієнтири визначають якість життя, навіть рівень матеріального достатку. Засобом цього впливу є світогляд. «Світогляд, - це комплексна система поглядів і уявлень про світ, самоусвідомлення людиною свого місця, оточення та основних зв'язків у всесвіті, відображена в оцінках, принципах, знаннях, поведінкових стереотипах тощо» [1].

Все наше життя формується на засадах світогляду, віросповідання, національних та сімейних традицій і національної культури. І, безумовно, ми будемо сприймати реальний світ по-різному. Реальність визначається як об'єктивно існуюча дійсність; явища, події, факти, предмети дійсності [2]. Проте, питання про співпадіння уявлення про навколишній світ з реальністю ще не вирішене остаточно. Для кожного його власне світосприйняття є правильним.

Різний світогляд виявляється в процесі картографування. Відомо, що картографія – галузь науки, техніки і виробництва, що займається розробленням, створенням, вивченням і використанням картографічних творів [3]. Проте, карти не є об'єктивними моделями. В залежності від особи картографа, його переконань і уявлень, відображення певної території, явищ процесів та будуть різними. Не зважаючи на загальноприйняті картографічні закони та правила, кожен картограф є автором і вкладає власне бачення тієї чи іншої проблеми.

Наприклад карта рельєфу України в залежності від авторства може виглядати по різному не зважаючи на ідентичність даних. Рельєф може бути виражений яскравими кольорами або у стриманому колориті. Справедливим є твердження, що «карти є продуктом не тільки правил порядку геометрії і розуму», але і «норм і цінностей соціального порядку, традиції» [4].

Браян Харлі в цій же статті веде мову про дотримання на картах «правила етноцентричності». Ця тенденція характеризується зокрема тим, що на картах виданих в різних країнах, країна видавець найчастіше відображається по центру аркуша. Приклад російсько-української війни 2014-2022 років підтверджує цю тезу. В легендах і назвах карт виявляється прийнята в певній країні інтерпретація подій цієї війни.

Отже світогляд відіграє визначальну роль у картографії, і репрезентує суб'єктивне бачення «реального» світу.

Список використаних джерел

1. Король Д. О. Світогляд // Велика українська енциклопедія. URL: <https://vue.gov.ua/Світогляд> (дата звернення: 26.04.2022);
2. Реальність // Словник української мови: в 11 томах. — Том 8, 1977. — Стор. 467.;
3. Руденко, Л. Г. (19 грудень 2012 г.). // Енциклопедія Сучасної України: https://esu.com.ua/search_articles.php?id=10177 (дата звернення: 26.04.2022);
4. Harley J. B. Deconstructing the map // *Cartographica: The International Journal for Geographic Information and Geovisualization*. Vol. 26, No. 2. pp. 1-20. DOI: 10.3138/E635-7827-1757-9T53 .